

Michal Šindelář

Andy Bennett, Paul Hodkinson (eds.): *Ageing and Youth Cultures: Music, Style and Identity*

London: Berg. 2012, 208 s. ISBN 978 1 84788 835 8.

Oblečení mají celé černé, v pase jsou staženi korzetem, na nohou těžké boty s výraznými přezkami, ve tváři až strašidelné stíny, z vlasů účes, který by jim tiše záviděl i samotný Drákula. To jsou gótové. Anebo třeba pankáči obutí v těžkých botách gládech, z vlasů díky ocukrované vodě postavené číro, bunda pokovaná pyramidkami, tvář vyladěná piercingem. Dále tu máme hiphopery se širokými nohavicemi spuštěnými minimálně do poloviny hýždí, mikinou a skejtáckými botami. Co mají společného gótové, pankáči a hiphopeři? Všechny spojuje období dospívání a mládí, ve kterém se člověk gótem, pankáčem či hiphoperem stává. Anebo řečeno akademicky, jedná se o zdánlivě mladistvé subkultury, u kterých předpokládáme, že jsou tvořeny především mladými lidmi v období dospívání a na cestě k dospělosti.

Výčet mladistvých subkultur zahrnuje více než pankáče, hiphopery a góty. Můžeme se bavit o straight edge subkulturu, queer subkulturu, technařích, subkulturu klubové elektronické hudby, alternativních ženách, northern soul scéně či feministickém punku. Alespoň takový výčet (zdaleka ne vyčerpávající) nabízí sborník *Ageing and Youth Cultures: Music, Style and Identity*, který si pokládá prostou otázku: jak vlastně stárnou příslušníci mladistvých subkultur a co se děje se samotnou subkulturou, když její populace stárne? Dílčí odpovědi nabízí celkem 12 kvalitativních studií od různých autorů, které vždy sledují jednu konkrétní subkulturu, jak se ona a lidé, kteří ji tvoří, proměňují v čase. Zfetel je kladen na zachycení procesu stárnutí a dospívání. Co se děje, když fyzická těla tvořící subkulturu stárnou a chřadnou? Jak se příslušníci subkultury vyrovnávají s novými zodpovědnostmi dospělosti? Jak se stárnoucí lidé vyrovnávají s tím, že vnější znaky subkultury jsou očekávány a tolerovány u mladých lidí, ovšem u nich už to tak jednoznačné není? Na tyto a další otázky nabízí tento sborník odpovědi.

Kniha je rozdělena celkem do 4 oddílů, každý po třech studiích. První oddíl pokrývá téma osudu praktik a vnějších vizuálních znaků subkultury během stárnutí. Na příkladech členů straight edge subkultury, kteří se v mládí zařekli nebrat drogy včetně alkoholu, nekouřit a nechovat se promiskuitně a zároveň se odlišovali značkou X na oblečení anebo i vyteťovanou na kůži, poznáváme, jak se během stárnutí internalizují normy subkultury ve vlastní životní styl a člověk již nemá potřebu svou přináležitost stavět na odiv vnějšími znaky. Opak je zase pravdou pro stárnoucí členy queer subkultury v australském Brisbane, kteří si i v dospělosti udržují nekonvenční vzhled nabourávající heteronormativní řád dospělosti.

Druhý oddíl sleduje, jak se dospělí lidé participující na mladistvých subkulturách vyrovnávají s omezeními, která vyplývají z tělesných proměn přicházejících s dospělostí

a stárnutím. Tanečníci breakdance s postupujícím věkem ztrácí síly a namísto soutěžních vystoupení se stávají učiteli a autoritami v oboru. Čím je pankáč starší, tím méně pogueje a vzdaluje se tanečnímu kotli a pozoruje jej spíše z baru. Čas od času však do kotle naběhne zpět, obzvláště hraje-li kapela jeho mládí či přátel, aby divokým pogováním znovu utvrdil svou příslušnost ke scéně. A ne příliš překvapivě fanoušci rocku s rostoucím věkem během koncertu namísto tančení postávají a pohupují se a také méně pijí, protože kocoviny jsou s rostoucím věkem horší a horší a člověk musí být ráno fit kvůli práci nebo dětem.

Třetí oddíl více do detailu prozkoumává, co znamená souběžnost mladistvého životního stylu subkultury a povinnostmi a očekáváními spojenými s dospělostí. Na příkladu britské klubové scény poznáváme, že příslušnost ke střední třídě a budování kariéry lze kombinovat s nočním životem protnutým elektronickou taneční hudbou, ne však jako v mládí. Konzumace drog je omezena vědomím zodpovědnosti za to být fit v práci, člověk také počítá s delším časem nutným k regeneraci těla a ducha. Alternativní ženy v USA korigují svůj v mládí neobvyklý vzhled. Tetování, křiklavá barva vlasů či nekonformní módní doplňky jsou konfontovány s tím, co je očekáváno u žen jejich věku. Pokud alternativní vzhled nemůže být legitimizován povoláním, dochází v pozdějším věku k jeho tlumení.

A konečně čtvrtý, poslední oddíl knihy se dívá, co se děje s celými subkulturními komunitami během dospívání a stárnutí. Poutavá je studie gótského hudebního festivalu, jehož návštěvníci pocházejí z jedné kohorty a jak stárnou, tak se mění festival s nimi, a stává se tak místem dovolených rodin gótů včetně těch nejmenších dětí. Ještě o kousek dál jde studie subkultury northern soul, která pozoruje, jak stárnoucí rodiče předávají svůj „subkulturní kapitál“ svým dětem, které potom celé scéně přinášejí novou krev a zajišťují její mezigenerační přerod.

Co je největší předností knihy, je zároveň její slabinou. Dvanáct studií pokrývá dvanáct témat, z nichž některá mají k sobě blíže a jiná zase dále. Záběr sborníku je tedy široký a během krátkého času se čtenář dostane k rozmanitým tématům. Není třeba také číst celou knihu, stačí si vybrat, co člověka zajímá, například skrze shrnující úvod. Každá studie je také vybavena shrnutím, což otevírá cestu k opravdu rychlému pročtení sborníku. Na druhou stranu sborníku chybí výraznější jednotící linie, představení obecnějšího argumentu, ke kterému by se studie vztahovaly. Někdy působí prezentované dílčí závěry banálně a nepřekvapivě, například když se dozvídáme, že se stárnutím člověku ubývají síly a večírek jej dříve nebo více unaví, případně že se nemůže věnovat vrcholovému tančení. Tyto závěry říkají, že člověk stárne nehledě na jeho (sub)kulturní příslušnost.

Limitem všech studií je také jejich anglosaská etnocentricita. Dozvídáme se pouze o subkulturách z Velké Británie, Kanady, USA a Austrálie. Jak už název knihy předesílá, relevantní subkultury studií jsou ty, které se nějakým způsobem dotýkají hudební produkce. O dospívání mladých neonacistů, fotbalových fanoušků nebo jiných komunit definovatelných jako subkultura se v knize nic nedozvíme. Trochu problematickým může být, že se studie zaměřuje především na ty respondenty, kteří si příslušnost k subkultuře zachovali i v dospělosti. Nedožíváme se tedy nic o tom, jak a proč člověk ze subkultury vystupuje a co se děje v jeho životě.

Knihy celkově nabízí poutavé čtení. Kdo si kdy pokládal otázku, jak dospívající bude vypadat a žít s velkým piercingem nebo tetováním, až zestárne, tak mu tato kniha může

nabídnout několik odpovědí. Velkým přínosem knihy je rozšíření horizontu, kam až můžeme dohlédnout ve vztahu k mladistvým subkulturám. Dosud jsme si mohli myslet, že pominou a budou nahrazeny, ony však žijí dál a mění se, stejně jako lidé, kteří je tvoří. Pokud budeme subkulturu chápat jako způsob sekundární socializace, tak nám tato kniha ukazuje, jaké možné osudy subkulturní sekundární socializaci potkají a jak se bude dál vyvíjet.